

DOSRIUS
DESAPAREGUT

AUTORIA: DESCONEGUDA / Fons FAMILIA ALSINA-BOX

DOSRIUS DESAPAREGUT

Neus Alsina - M. Àngels Jubany - Josep Ramis

DOSRIUS DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer del 2023

© dels textos: Neus Alsina Boix

© dels textos: M. Àngels Jubany Pinós

© dels textos: Josep Ramis Nieto

© del pròleg: Jaume Vellvehí i Altimira

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:
Editorial Efadós

Col·laboració:
Ajuntament de Dosrius
Arxiu Municipal de Dosrius

Amb el suport de:

Agraïments:

Ramon Godino Martorell, Meritxell Dominich Lorenzo,
Gemma Giménez Tapias i a totes les famílies i
particulars que han cedit fotografies.

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Autoria desconeguda / Fons Joan Julià Xiqués

Acrònims:

ACM (Arxiu Comarcal del Maresme)
ACPS (Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà)
AFCEC (Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista
de Catalunya)
AMD (Arxiu Municipal de Dosrius)
ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)
MAMVD (Museu Arxiu Municipal de Vilassar de Dalt)

ISBN 978-84-19239-68-6

DL B-1674-2023

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

Mirar l'abans, testimoniar l'arrel

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

Imatges, història, records i emocions

Pàg. 12

DOSRIUS

Una església al turonet i dues rieres a la vall

Pàg. 134

CANYAMARS

Un oasi de frescor, vida al camp i natura

Pàg. 162

EL FAR I EL CORREDOR

Un santuari entre el Maresme i el Vallès

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

MIRAR L'ABANS, TESTIMONIAR L'ARREL

Jaume Vellvehí i Altimira

Des de mitjan segle XIX, la fotografia ha estat el gran mitjà per fer-se visible, per existir. Per ser vist en el present i, tot seguit, esdevenir testimoni i memòria del passat. El testimoni d'un món desaparegut. D'aquesta manera, la fotografia adquireix un valor documental extraordinari que va molt més enllà del valor il·lustratiu i nostàlgic.

Dosrius desaparegut és, doncs, molt més que una col·lecció d'imatges en recordança d'un temps perdut, és un document. Un document comentat

i amb una mirada que ens mena per un recorregut per la història i la vida dels tres grans nuclis del poble.

Cronològicament, l'aplec abraça des de la darrera del segle XIX fins a la dècada dels seixanta del segle passat. S'inicia amb una fotografia, probablement la més antiga que es coneix, d'una vista del poble amb l'església quan encara no s'havia construït el campanar actual. I es tanca amb imatges de can Massuet i del Corredor de finals dels anys seixanta del segle XX.

Com explicava el fotògraf suís Robert Frank, «hi ha una cosa que ha de contenir la fotografia, la humanitat del moment». El realisme de la vida fet palès en la mirada

proposada, que ens permet copsar l'evolució de la quotidianitat i l'adequació dels espais als usos i necessitats de cada moment.

De l'observació atenta de cada imatge en traurem valuoses informacions que potser ens traslladaran a moments viscuts: les modes i els canvis de les estètiques, reflexos de la societat del moment, o el pes de la religió al llarg dels temps, els edificis per al culte, els aplecs, les processons i, sobretot, el nacionalcatolicisme d'uns anys grisos que mostra la fotografia d'una missa dalt del castell. Els primers vehicles de motor, l'arribada dels estiuejants, les feines agrícoles i el creixement urbà i la industrialització passen per les pàgines del llibre. Però, sobretot, la quotidianitat: l'esport, la festa i les tradicions, les relacions socials...

Una mirada a la vida, al capdavant. Una mirada que esdevé via de comunicació intergeneracional i creadora d'identitat.

AUTORIA DESCONEGUDA / Fons PERE JOAN PIERNAT SABÉ

Introducció

IMATGES, HISTÒRIA, RECORDS I EMOCIONS

Neus Alsina - M. Àngels Jubany - Josep Ramis

Les imatges de *Dosrius desaparegut* ens permeten saber més sobre la història, el paisatge, l'evolució urbanística, l'economia i els esdeveniments socials del municipi de Dosrius.

Podrem recordar i conèixer persones que hi van viure, els seus costums, com vestien, les tradicions, de què treballaven, activitats culturals i celebracions religioses a què assistien.

«Un poble de pessebre», així definia Esteve Albert i Corp, Dosrius, Canyamars i el Far. Ell mateix, al seu llibre *El Maresme, de Dosrius estant (1914-1921)* (1971) escrivia: «[...] Un poble petit amb una església al

capdamunt d'un tossal i unes quantes cases al voltant. Uns quants masos on hi havia bona terra de conreu i altres cases més rústugues per tot el terme [...]».

Comprovarem aquesta descripció gràcies a les imatges que els fotògrafs ens han llegat com un patrimoni, com un tresor de valor incalculable. Viatjarem i recordarem uns anys en què al municipi, amb poca població i pocs serveis, es vivia de l'hort, de les pedreres, de la vinya, dels bolets, de la fàbrica i d'un incipient comerç.

Aquesta publicació té un precedent al municipi de l'any 1995, *Una ullada al passat*, en què ja es van recollir i publicar moltes fotografies cedides per famílies. Algunes d'elles es tornen a publicar aquí, però ara s'hi han incorporat moltes imatges inèdites.

AUTORIA DESCONEGUDA / AMD - FONS PLA GENERAL 1968

UN MUNICIPI, TRES PARRÒQUIES

El municipi té 40,82 km² i consta de tres nuclis de població: Dosrius, amb la parròquia de Sant Iscle i de Santa Victòria; Canyamars, amb la de Sant Esteve, i el Far, amb la de Sant Andreu. El municipi també té unes cent masies disperses pel territori. La de la imatge és can Bosc, l'any 1913, amb Villa Lina a dalt del turó. L'origen etimològic del nom de «Dosrius» fa referència a la confluència de dues rieres. Es tracta d'un nom que descriu la hidrografia del lloc, que prové del llatí *Duos Rios*, que vol dir «dos rierols» o «torrents». L'any 963 apareix per primera vegada documentat al *Cartulari de Sant Cugat*.

LLUÍS BONET I GARÍ / AFCEC - Fons ESTUDI DE LA MASIA CATALANA

Tant pel que fa als arxius, que preserven els fons fotogràfics, com pel que fa a les famílies, que conserven les seves fotografies en àlbums, calaixos i caps de sabates, un agraïment immens. Els uns i els altres ens han obert les portes i han fet possible aquest llibre.

Volem fer un homenatge i una menció especial al nostre fotògraf Josep Pinós Anglada. Gràcies a ell tenim instantànies valuosíssimes. Fou un autodidacte i apassionat de la fotografia que, en uns anys en què, si es volien fotografies, calia acudir a un professional, va decidir fer fotografia del poble i per al poble.

Al llibre es fa un recorregut urbanístic en què es van trobant carrers, edificis, paisatges, dones, homes i infants que van protagonitzar un temps irreplicable que, a través de les fotografies, tenim el privilegi de reviu.

Comença des de l'entrada del nucli de Dosrius, on es

passa per tots els carrers i els veïnats; segueix amb el nucli de Canyamars, on també es recorren carrers i veïnats; i acaba al Far passant pel camí que va des de la parròquia fins al santuari del Corredor.

Al llibre, la paraula i el text també hi són essencials. S'hi han incorporat moltes dades d'investigació històrica feta darrerament i també dades i informacions d'història oral que cal anar recollint per no perdre-la.

Ens agrada mirar fotografies perquè ens emociona veure i reviu moments amb les persones estimades. També perquè ens transporten a com es vivia en un poble de pagès, als dies d'estiu als horts, als dies de batre, de la verema, d'anar a buscar la llet, d'anar amb el càntir a la font, d'anar a rentar al safareig...

Dosrius desaparegut segur que us emociona i el mirareu i explicareu moltes vegades.

DOSRIUS

Una església al turonet i dues rieres a la vall

Dosrius és l'escenari de més de 5.000 anys d'història. Els primers pobladors s'enterraven a la cova sepulcral de can Martorell i els camperols de l'edat mitjana vivien sota la jurisdicció del priorat de Sant Pere de Casserres. Aviat, però, arribaren altres senyors feudals: primer van ser els Dosrius, després, els Cartellà, i finalment, els Sentmenat. Fou llavors quan Dosrius i Canyamars es van convertir en baronia. Però els pagesos ja s'havien desempallegat del jou senyorial: l'any 1397, Dosrius i Canyamars passaven a ser carrers de Barcelona. El 1568, els veïns de la baronia signaven amb el baró la concòrdia que posava fi a una bona part de les càrregues senyorials. El creixement econòmic del segle XVI permetria bastir un nou edifici per a la parròquia. Ja al segle XIX, la Companyia d'Aigües de Barcelona va captar una bona part de l'aigua de la riera. Fou entre finals del segle XIX i principis del segle XX que Dosrius va començar a canviar urbanísticament amb la construcció de noves carreteres, l'edificació de torres per a estiujants, l'ampliació de l'edifici parroquial i la desaparició del cementiri a la sagrera.

L'ENTRADA AL POBLE I EL PONT

La gent de Dosrius s'obria camí a peu o amb el carro tirat pel cavall a través dels viaransys que creuaven les serralades. Tot va començar a canviar amb la construcció de la carretera de Dosrius a Llinars el 1851 i especialment amb la finalització del tram entre Mataró i Dosrius. Per salvar la riera de Rials es va construir el pont de Dosrius, un viaducte de tres trams amb sis arcs rebaixats i adovellats. La carretera entre Mataró i Llinars i la construcció de les mines de captació d'aigua van representar un abans i un després en la història del municipi maresmenc. A la imatge, el pont, l'església parroquial i la riera de Rials.

FREYTAGS / FAMILIA JUBANY-PINÓS / FONTS ESTEVE-ANGLADA

